

VNÍMANIE PRACOVNÉHO PROSTREDIA PRÍSLUŠNÍKMI OBECNÝCH POLÍCIÍ

PERCEPTION OF THE WORKING ENVIRONMENT BY MUNICIPAL POLICE OFFICERS

Viktor Šoltés^{1,a}, Jozef Kubás^{2,b}, Martin Boroš^{3,c} Anna Cidlinová^{4,d}

Josef Havelka^{5,e}

^{1,2,3} Fakulta bezpečnostného manažmentu, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná 8215/1,
010 26 Žilina, Slovakia

^{4,5} Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Jeruzalémská 1283/9, 110 00 Praha 1 – Nové Město,
Czechia

^aviktor.soltes@uniza.sk, ^bkatarina.holla@uniza.sk, ^cveronika.adamova@uniza.sk,
^dcidlinova@vubp.cz, ^ehavelka@vubp.cz

Abstrakt. Bezpečnosť a ochrana života a zdravia je jednou z kľúčových oblastí, ktoré ovplyvňujú kvalitu života každého človeka. Jej uplatnenie je možné nájsť v každej sfére života človeka. Jej uplatnenie je možné nájsť aj v pracovnom prostredí človeka. Špecifické pracovné pozície, medzi ktoré je možné zaradiť aj príslušníkov obecných polícií si vyžadujú aj špecifický prístup k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Príspevok sa zaoberá vnímaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci príslušníkmi obecných polícií na Slovensku.

Kľúčové slová: bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, obecná polícia, vnímanie bezpečnosti

Abstract. Safety and protection of life and health is one of the key areas that affect the quality of life of every person. Its application can be found in every sphere of human life. One such area is the work environment. Specific job positions, which also include municipal police officers, also require a specific approach to occupational safety and health protection. The paper deals with the perception of safety and health protection at work by municipal police officers in Slovakia.

Keywords: Occupational Safety and Health, municipal police, safety perception

JEL Classification: I10, J28, J81

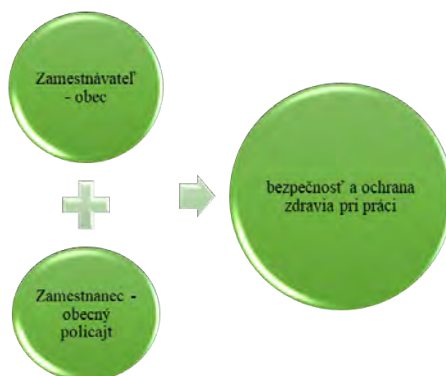
Úvod

Jednou z hlavných úloh každého štátu je zaistiť ochranu života, zdravia a majetku každého občana. Na tento účel štát zriaďuje bezpečnostné zložky štátu, ktorých činnosť je doplnená o ďalšie bezpečnostné zložky založené iným zriaďovateľom, než je štát. Medzi takúto zložku patrí aj obecná polícia, ktorej zriaďovateľom môže byť obec. Činnosť bezpečnostných zložiek je vymedzená všeobecne záväznými právnymi predpismi. Príslušníci týchto bezpečnostných zložiek vykonávajú špecifické úlohy, ktoré nemôže vykonávať žiadny iný človek. Vzhľadom na to, že ich základnou úlohou je ochrana života, zdravia a majetku obyvateľov, je nevyhnutné, aby aj ich bezpečnosť bola zaručená na vysokej úrovni. Kľúčovou oblasťou je preto zlepšovať ich pracovné prostredie aby aj kvalita úloh, ktoré vykonávajú bola čo najvyššia.

1. Teoretické východiská

Pôsobnosť obecných polícií vychádza zo zákona, ktorý je smerodajný pre ich činnosť. Podľa Zákona č. 564/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnej polícii je obecná polícia poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v obci a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce. Zriaďuje a zrušuje ju obec všeobecne záväzným nariadením [1].

Bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci (BOZP) je ustanovená v čl. 36 Ústavy Slovenskej republiky a ustanovujú ju aj ďalšie právne, interné a ostatné predpisy. Pri výkone práce prichádzajú obecní policajti ku rôznym rizikám. Väčšina rizík je spojených s výkonom činnosti pri vytváraní bezpečného prostredia alebo pri služobných zásahoch [2]. Z pohľadu obecnej polície nastáva taktiež vzťah medzi zamestnancom a zamestnávateľom, ktorý je zobrazený na obrázku 1.

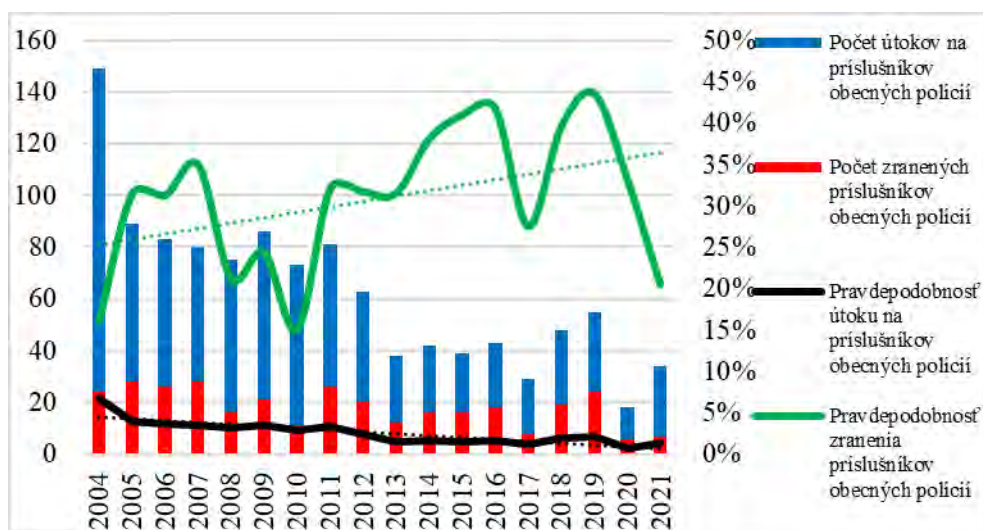
Obrázok 1: Vzťah bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci obecných policajtov

Zdroj: vlastné spracovanie

Monitorovanie obecných polícií vykonáva Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR) od roku 2004, kedy nadobudla účinnosť vyhláška č. 532/2003 Z. z. [3]. V roku 2004 pôsobilo na území SR celkovo 152 obecných polícií, čo predstavuje 5,26 % z celkového počtu obcí na Slovensku. V týchto obecných políciách v predmetnom roku pôsobilo 2 192 príslušníkov. V roku 2021 na Slovensku bolo zriadených 169 obecných polícií pri celkovom počte 2 642 príslušníkov [4,5].

Obec si musí vybudovať BOZP, a to v prvom rade najmä zvyšovaním osvetu v oblasti BOZP, staraním sa o technické, technologické, organizačné, personálne a iné opatrenia potrebné na dosiahnutie stanoveného cieľa. Obecní policajti na základe zvýšenej osvetu v oblasti BOZP vedia že si musia a pri práci dbať o svoju bezpečnosť a zdravie, ako aj o bezpečnosť a zdravie ostatných osôb [5]. Obrázok 2 znázorňuje základné ukazovatele o rizikovosti práce príslušníkov obecných polícií na základe evidovaných štatistík.

Obrázok 2: Ukazovatele rizikovosti práce príslušníkov obecných polícií

Zdroj: vlastné spracovanie

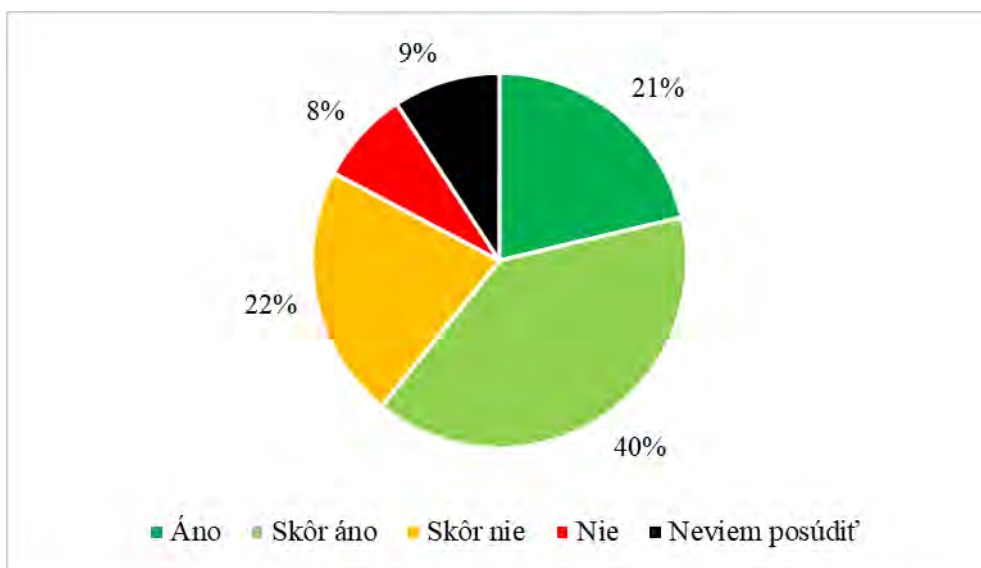
Za sledované obdobie je možné pozorovať mierny pokles počtu útokov vedených voči príslušníkom obecných polícií. Najmenej útokov voči príslušníkom bolo evidovaných v roku 2020, čo je možné pripísať opatreniam súvisiacim s prevenciou voči šíreniu ochorenia COVID-19 (opatrenia ako zákaz vychádzania, zhromažďovania sa, a pod.). V tomto roku sa znížila aj pravdepodobnosť útoku na príslušníkov obecnej polície na 0,69 %. V roku 2020 a 2021 bol evidovaný aj najnižší počet zranených príslušníkov obecných polícií. Pravdepodobnosť zranenia príslušníkov obecnej polície, voči ktorým viedol útok páchatel'a sa teda znížila na

33 % v roku 2020 a 21 % v roku 2021. Za celé sledované obdobie je však možné pozorovať rastúcu tendenciu vývoja pravdepodobnosti zranenia príslušníkov.

2. Vnímanie bezpečnosti práce príslušníkov obecných polícií

Okrem objektívnych ukazovateľov o činnosti príslušníkov obecných polícií je nevyhnutné skúmať aj subjektívne vnímanie ich práce ich očami. Práve preto bol na prelome rokov 2021 a 2022 realizovaný dotazníkový prieskum, ktorého cieľom bolo poznať pohľad príslušníkov obecných polícií na ich bezpečnosť a ochranu ich zdravia pri práci. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 498 príslušníkov, čo predstavuje približne 20 % zo všetkých príslušníkov obecných polícií na Slovensku. Z celkového počtu respondentov sa prieskumu zúčastnilo 437 mužov a 61 žien. Z hľadiska vekovej štruktúry sa prieskumu zúčastnilo 78 respondentov vo veku od 21 do 35 rokov, vo veku od 36 do 50 rokov sa zúčastnilo 228 respondentov a vo veku od 51 do 65 rokov bol počet respondentov 192.

Obrázok 1 znázorňuje odpovede respondentov na otázku, či si myslia, že opatrenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú na ich pracovisku dostatočné.

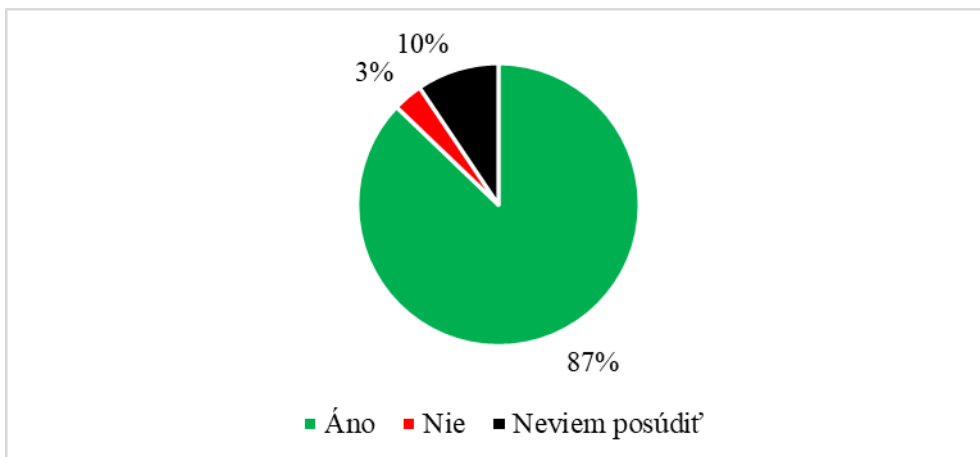
Obrázok 3: Informovanosť o opatreniach BOZP na pracovisku

Zdroj: Vlastné spracovanie

Viac než polovica respondentov v prieskume uvádza, že opatrenia BOZP sú na ich pracovisku dostatočné. Jedna tretina respondentov uvádza, že tieto opatrenia za dostatočné nepovažuje. Vzhľadom na to, že v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov by sa mali v pravidelných intervaloch vykonávať školenia súvisiace s BOZP, je možné tieto výsledky považovať za znepokojivé.

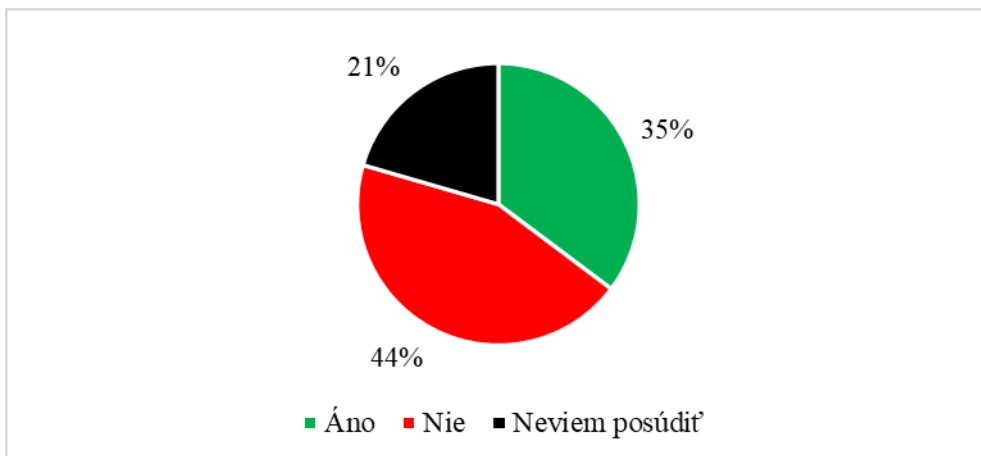
V ďalšej otázke prieskumu bolo zisťované, koľko respondentov je informovaných o rizikách, ktoré vyplývajú z plnenia ich pracovných úloh. Obrázok 4 znázorňuje odpovede respondentov na informovanosť o rizikách práce.

Obrázok 4: Informovanosť o rizikách

Zdroj: Vlastné spracovanie

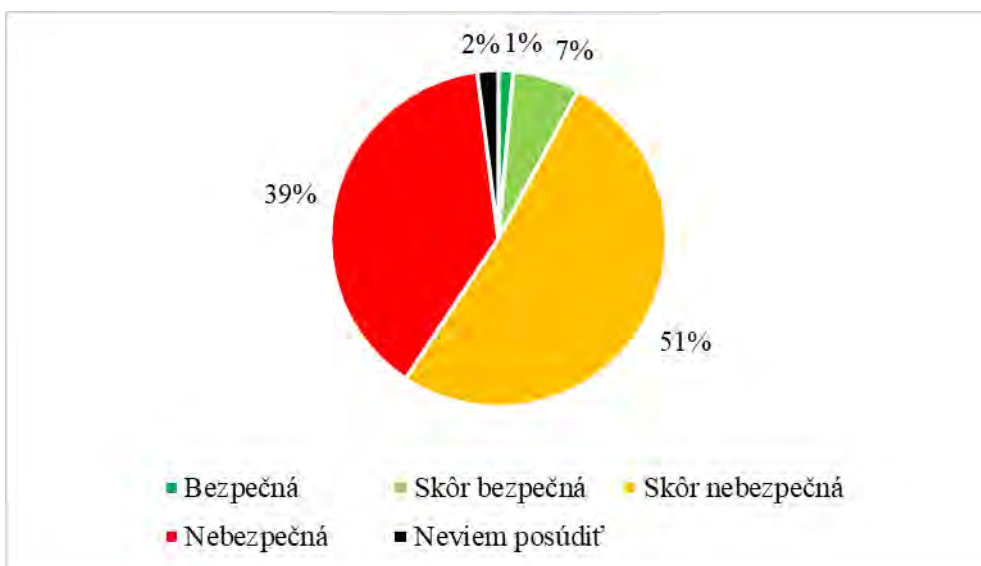
Až 87 % respondentov uvádza, že o rizikách vo svojej práci je informovaných. Aj napriek takto vysokej informovanosti je však možné za negatívum považovať to, že 64 respondentov (13 %) nie je, resp. nevie posúdiť či je o takýchto rizikách dostatočne informovaná. Vzhľadom na to, že každý príslušník obecnej polície by mal ovládať nie len svoje právomoci, ale aj riziká, s ktorými sa pri práci môže stretnúť, je takýto počet respondentov neinformovaných dostatočne o rizikách svojej práce priveľký. V kontexte informovanosti o rizikách je dôležité zisťovať aj názor respondentov na opatrenia, ktoré sú v ich práci implementované v záujme zvyšovania BOZP. Obrázok 5 znázorňuje názor respondentov na dostatočnosť týchto opatrení.

Obrázok 5: Dostatočnosť opatrení BOZP

Zdroj: Vlastné spracovanie

Len 35 % respondentov považuje opatrenia BOZP na ich pracovisku za dostatočné. Tento údaj je možné považovať za alarmujúci. Až 44 % respondentov, tieto opatrenia nepovažuje za dostatočné a ďalších 21 % sa k tomu nevie vyjadriť, čo značí, že nie sú o tejto problematike dostatočne poučení. Nevyhnutnosť byť dostatočne poučení o pracovných rizikách, ale aj opatreniach BOZP je možné verifikovať ďalšou otázkou prieskumu, v ktorej mali respondenti posúdiť bezpečnosť, resp. nebezpečnosť ich práce (obrázok 6).

Obrázok 6: Bezpečnosť práce príslušníka obecnej polície

Zdroj: Vlastné spracovanie

Aj napriek tomu, že o opatreniach BOZP je dostatočne poučených len 35 % respondentov, nebezpečnosť svojej práce si uvedomuje až 90 % príslušníkov obecnej polície. Len 8 % (39) respondentov považuje svoju prácu za bezpečnú. Jedným z rizík, ktoré sa v nedávnom období najviac v spoločnosti prejavovalo, bolo aj ochorenie COVID-19. Na základe prieskumu bolo zistené, že riziko nakazenia sa týmto ochorením vnímalo 85 % respondentov, ktorí sa obávali, že sa týmto ochorením počas výkonu svojho povolania môžu nakaziť. Len 13 % respondentov sa rizika nakazenia sa ochorením COVID-19 počas svojej práce neobávalo. Tieto výsledky potvrdzujú aj predchádzajúce výsledky o tom, že príslušníci obecných polícií si uvedomujú riziká práce a sú o nich dostatočne informovaní.

Záver

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je jedna zo sfér, ktorá ovplyvňuje kvalitu pracovného prostredia každého zamestnanca. Každá pracovná pozícia si vyžaduje konkrétne opatrenia BOZP, ktoré budú najlepšie vystihovať charakter danej práce. Pri špecifických pracovných pozíciách, medzi ktoré patrí aj pracovná pozícia príslušníka obecnej polície, však vznikajú aj špecifické riziká práce vyplývajúce z úloh, kompetencií a oprávnení, ktoré má príslušník obecnej polície plniť a dodržiavať. Aj keď pravdepodobnosť útoku vedenom voči príslušníkovi obecnej polície je veľmi malý, v prípade takéhoto útoku je riziko zranenia príslušníka obecnej polície relatívne vysoké. Vzhľadom na to, že objektívne ukazovatele nemusia presne vystihovať reálnu situáciu, je nevyhnutné skúmať aj subjektívne vnímanie bezpečnosti práce priamo príslušníkmi obecných polícií. Na základe prieskumu, ktorého sa zúčastnilo takmer 500 príslušníkov obecných polícií je možné konštatovať, že príslušníci sú dostatočne informovaní o rizikách práce, ale aj o opatreniach na úseku BOZP. V kontexte aktuálnych rizík, ktoré súvisia so šírením ochorenia COVID-19 však respondenti považujú prijaté opatrenia za nedostatočné. Vzhľadom na to, že svoju prácu 85 % respondentov označilo za nebezpečnú, je nevyhnutné neustále prehodnocovať opatrenia BOZP a implementovať nové formy osobných ochranných prostriedkov do činnosti príslušníkov obecných polícií. Obecné polície by mali byť schopné reagovať na aktuálne riziká a svojich príslušníkov kvalitnejšie informovať o opatreniach BOZP. Vzhľadom na to, že príslušníci považujú svoju prácu za nebezpečnú je nevyhnutné sa zaoberať aj zvážením preklasifikovania pracovnej pozície príslušníka obecnej polície do vyššej kategórie rizikovosti práce.

Grantová podpora

Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia projektu VÚBP 07-S4-2022-VUBP Zvýšenie úrovne bezpečnosti strážníkov obecných polícií.

Zoznam použitej literatúry

- [1] Zákon č. 564/1991 Zb. Slovenskej národnej rady o obecnej polícii v znení neskorších predpisov
- [2] Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. (2020). *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* [online]. [cit 10-10-2022]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?baozpp>
- [3] Vyhláška č. 532/2003 Z. z. Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov
- [4] Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. B (2020) Správy o činnosti obecných polícií v Slovenskej republike za roky 2004-2021. Dostupné na: https://www.minv.sk/?rocne_spravy
- [5] Soltés, V., Kubás, J., Cidlinová, A., Štědrý, R. (2020). *Bezpečnosť príslušníkov obecných polícií*. In: Krízový manažment : vedecko-odborný časopis Fakulty bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline. ISSN 1336-0019. Roč. 19, č. 2 (2020), s. 46-52.